

Sammendrag av doktorgradsavhandlinger

Silje Valde Onsrud

Kjønn på spill – kjønn i spill: En studie av ungdomsskoleelevers musisering

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Institutt for musikk, Universitetet i Bergen, UIB, Bergen. Disputas 26. november 2013.

Avhandlingen er en monografi som bidrar til kritisk refleksjon over hvordan musikkundervisningen i ungdomsskolen langt fra er en kjønnsnøytral læringsarena. Basert på observasjoner fra fire musikkundervisningsopplegg og intervju med involverte elever og musikk lærere analyseres empirien i lys av Michel Foucaults diskursteori og Judith Butlers kjønnsperformativitetsteori. Ifølge Butler skapes og formes det agerende subjektet i språklige og kroppslige talehandlinger. Eksisterende forestillinger om kjønn opprettholdes gjennom stadig repeterte imitasjoner, styrt av en kjønns makt som har konstruert binære kjønnsideologier. Feilslåtte imitasjoner kan enten være ubevisste, feilaktige repetisjoner eller bevisste parodier. I lys av denne kjønnsforståelsen besvares avhandlingens problemstilling om kjønnskonstruksjoner i elevers musisering gjennom tre analysekapitler.

Det første analysekapitlet setter empiriens praksiser og utsagn inn i en større sammenheng, betegnet som «det diskursive rommet». Det refereres blant annet til hvordan læreplanens formuleringer, fagdiskusjoner, populærkultur, ungdomskultur og den enkelte skoles anordninger er med på å danne vilkår for hva som blir mulig i de observerte musiseringssituasjonene.

De to neste kapitlene er næranalyser av observasjonsmateriale og utsagn fra involverte elever og lærere. Det ene kapitlet viser hvordan elever i studien har relativt kjønnsstereotype imitasjoner av populærmusikalske uttrykk og sjangre. Elevene synes styrt av heteronorme idealer om hva som betraktes som typisk feminint og maskulint innenfor slike musikalske uttrykksformer. Selv om elevutsagn på tvers av kjønn tilsier at det gjeveste i musikkfaget er å lære å spille gitar og trommer, er det stort sett gutter som velger bandinstrumenter når elevene skal få bestemme selv. Jentene velger i hovedsak dans eller sang. Kjønns makten kan derfor synes å tre fram som en tvingende makt når elevene står fritt til å velge musikkuttrykk, mens lærerens instruks kan plassere elevene i mindre konforme musikalske uttrykk de ikke behøver å «stå til rette for».

Det andre næranalysekapitlet problematiserer hvordan verdier som formidles gjennom hiphop og rap står i konflikt med skolens normer. Eksemplene på bruk av hiphop demonstrerer hvordan motstridende diskurser blir stående i et antagonistisk forhold som både lærere og elever må forhandle mellom. Når hiphop blir brukt på elevenes egne premisser framstår de kjønnede imitasjonene som tro imot idealene de imiterer, mens i den mer lærerstyrte bruken kan noen av imitasjonene framstå som feilaktige eller parodiske.

Funnene aktualiserer en drøfting av mulighetsfeltet som kan ligge i rommet

mellom diskursive spenninger i musikkundervisningen til å agere kjønn på flere måter enn det elevene i denne studien har tillatt seg å gjøre.

Kontakt: Silje Valde Onsrud
E-mail: Silje.Valde.Onsrud@hib.no

Ingvild Kvale Sørenssen

Domesticating the Disney tween machine. Norwegian tweens enacting age and everyday life

Avhandling for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Det humanistiske fakultet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Disputas 10.oktober 2014.

Denne avhandlingen utforsker aldersgruppen 9–12 år, populært kalt tweens da de blir ansett for å være imellom (in-between) barn og ungdom. Begrepet tweens ble først brukt av markedsførere til å definere en konsumentgruppe, men brukes i dag blant annet i media når man omtaler barn i denne aldersgruppen. Under observasjon av barn i to skolefritidsordninger dukket det stadig opp referanser til Disney Channel, og mer spesifikt til Hannah Montana og High School Musical. Det var utgangspunktet for å utforske hvordan forskjellige aktører – Disney Channel, foreldre og barn – konstruerer denne aldersgruppen. Basert på intervju med to representanter fra Disney Channel og Disney Consumer Products Nordic, samt en analyse av Hannah Montana og High School Musical, kom det fram at Disney anser at tweens strekker seg mot tenåringer, men at de fortsatt er forankret i barndommen. Foreldrene til jentene i avhandlingen kommuniserte en kompleks relasjon til Disney

og de tilknyttede produktene. Foreldrene ville gjerne glede barna sine og mente at Disney var et trygt valg, samtidig uttrykte de en skepsis til all markedsføring og syntes Disney-historiene var overfladiske. Hovedanalysen baserer seg på jenter og gutter i alderen 9–12. Vi får høre hvem de mener Hannah Montana og High School Musical er laget for, at komedie er for både jenter og gutter, mens romantikk er mest for jenter. Avhandlingen studerer jentenes forhold til produktene man får kjøpt knyttet til TV-seriene og filmene. Den finner at det å ha CDer og DVDer var en naturlig forlengelse av å like innholdet, men det å ha andre produkter ble brukt for å symbolisere identitet og tilhørighet. Tweens var ikke et begrep barna brukte om seg selv, de omtalte seg som «mellombarn». De fortalte om hvordan de i forskjellige sammenhenger vekslet mellom å være barn og å være mer som ungdommer. Avhandlingen kaller dette fenomenet aldersveksling og anser det som en sentral karakteristikk for denne aldersgruppen

Kontakt: Ingvild Kvale Sørenssen
E-post: ingvildks@hotmail.com/
ingvild.sorensen@ntnu.no